

การก่อการร้ายกับความมั่นคงแห่งรัฐ
Terrorism and the State Security

บทความวิชาการ

อมร วาณิชวิวัฒน์

Amorn Wanichwiwatana

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science,

Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand 10330

E-mail: a.wanichwiwatana@gmail.com

บทคัดย่อ

ท่ามกลางสภาวะการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ต่าง ๆ อาจทำให้รัฐและประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ว่าการก่อการร้ายที่สร้างความน่าสะพรึงกลัวและอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อรัฐและสังคมทั่วไปได้ยุติการปฏิบัติการ แต่แท้จริงแล้วปฏิบัติการตามอุดมการณ์ความเชื่อหรือความมุ่งหมายในการก่อการร้ายของกลุ่มก่อการร้ายแต่ละกลุ่ม กระทั่งการตัดสินใจกระทำการด้วยบุคคลเป็นการเฉพาะตัว (Lone Wolf Terrorist) มิได้หยุดการปฏิบัติการในการแสวงหาช่องทางที่จะก่อการร้ายให้ได้สมดังวัตถุประสงค์ของตนเลย บทความนี้มุ่งหมายที่จะสะท้อนภัยคุกคามของการก่อการร้ายที่มีต่อรัฐ ประชาชน สังคมโดยรวม ด้วยการนำเสนอแรงจูงใจของการนำไปสู่การก่อการร้าย ชี้ให้เห็นว่าในโลกของเรานี้มีกลุ่มการร้ายที่มีปฏิบัติการเป็นที่กล่าวขวัญถึงเป็นกลุ่มสำคัญ ขณะเดียวกันมีองค์การสำคัญ เช่น สหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศจำนวนหนึ่ง กระทั่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองกำลังภายในประเทศไทย ที่ทำหน้าที่ต่อต้านภัยคุกคามของการก่อการร้ายทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ได้ผลซึ่งเป็นกรณีศึกษาของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป และการเสนอแนะมองภาพอนาคตต่อสิ่งที่รัฐและประชาชนจะต้องร่วมกันระแวดระวังป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยการก่อการร้าย

วันที่รับบทความ: 21 มี.ค.65

วันที่แก้ไขบทความ: 9 มิ.ย.65

วันที่ตอบรับบทความ: 14 มิ.ย.65

คำสำคัญ

การก่อการร้าย, ความมั่นคงแห่งรัฐ, แรงจูงใจ

Abstract

Among the pandemic of different variants of Coronavirus may lead to misunderstanding that terrifying and perilous terrorism had already stopped its operations. In fact, the terrorism operations both in groups and Lone Wolf Terrorist have never been stopped to find ways in order to reach their goals. The article aims to reflect the danger and threats of terrorism towards the state, people and the entire society by presenting terrorists' motivation, notorious groups of terrorists and providing with effective practices which are case studies from countries in European Unions. Meanwhile, there're some renown organizations who are against terrorism such as the United Nations, some international organizations, our national forces and SBPAC. Besides, there're suggestions to have the future perspective on what states and people must work together to protect against the potential dangers of terrorism.

Keywords: Terrorism, National Security, Motivation

บทนำ

อาจไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงนิยามความหมายของ “การก่อการร้าย (Terrorism)” ว่ามีความหมายอย่างไร เพราะคำดังกล่าวปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันที่เราพบเห็นได้ในช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ที่อาจกำลังหายไป

จากวิธีการสื่อสารที่เคยถือปฏิบัติกันมาช้านานไปสู่รูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) รูปแบบต่าง ๆ และเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่คนในสังคมน่าจะคุ้นชินกับมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดเมื่อต้องเดินทางหรือไปติดต่อกับหน่วยงานที่หล่อหลอมต่อการถูกโจมตีของผู้ไม่หวังดี เช่น หน่วยงานของรัฐ สถานที่สำคัญทางราชการ หน่วยงานความมั่นคงต่าง ๆ

ทำให้เป็นเหตุผลที่น่าจะต้องทำความเข้าใจบริบทขอบเขตของการก่อการร้ายในมุมมองความเห็นที่เป็นที่ยอมรับอย่างสากลอยู่บ้าง เพื่อให้การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการก่อการร้ายเป็นไปในทิศทางความมุ่งหมายของบทความฉบับนี้ และเพื่อให้ผู้ที่อาจมีความเข้าใจในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการก่อการร้ายที่ยังไม่ชัดเจนมีความเข้าใจที่แจ่มชัดยิ่งขึ้น

โดยในเอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2018, p.1-12) มีบทสรุปที่เชื่อว่าประวัติความเป็นมาของการก่อการร้ายยุคใหม่สามารถย้อนหลังไปได้ในหน้าประวัติศาสตร์ของมนุษยชาตินับร้อยปี แต่คนทั่วไปมักเชื่อมโยงคำว่า “การก่อการร้าย” เข้ากับลักษณะของการกระทำและผลแห่งการกระทำก่อการร้ายอยู่สองกรณีสำคัญ คือ การทำให้เกิดความกลัว (Fear) และความรู้สึกไม่ปลอดภัยอย่างยิ่ง (Terror) หากสืบค้นสองคำดังกล่าวในโลกเสมือนจริงหรือทางอินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่พจนานุกรมภาษาอังกฤษหลาย ๆ สำนักยังมีการแปลความที่สร้างความสับสนให้กับผู้พยายามทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริง แม้กระทั่งผู้เป็นเจ้าของภาษาเองก็ตาม

ทั้งนี้องค์การสหประชาชาติเองได้กล่าวย้อนไปในประวัติศาสตร์ภายหลังการปฏิวัติฝรั่งเศสในระหว่างปี ค.ศ.1793 ถึง ค.ศ.1794 ซึ่งคณะผู้ก่อการใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดและรุนแรงต่อผู้ที่ไม่เห็นด้วยหรือเห็นต่างกับการปฏิวัติ กระทั่งเกิดการขนานนามว่าเป็นยุคแห่ง

การปกครองด้วยความน่าสะพรึงกลัวยิ่ง หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Reign of Terror¹ (Rend, 2018, p.1-5) อันเป็นสิ่งที่มองว่าเป็นจุดประสงค์หนึ่งของฝ่ายผู้ก่อการร้ายที่ต้องการหรือมุ่งหวังให้เกิดสภาพการณ์หรือสภาวะที่คนในสังคมเกิดความวิตกกังวล รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของตนเอง ครอบครัว คนรอบข้าง ทั้งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของอุดมการณ์ทางการเมืองหรือเพื่อผลประโยชน์บางอย่างที่บางครั้งอาจมุ่งให้เกิดการก่อกวนต่อรัฐ โดยอาศัยการทำลายผู้บริสุทธิ์เพื่อให้รัฐเปลี่ยนแปลงนโยบายที่อาจขัดหรือแย้งกับผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ของฝ่ายตน ทั้งนี้กรรมวิธีหรือปฏิบัติการในบางครั้งอาจใช้การลอบสังหาร (Assassination) บุคคลสำคัญของรัฐเพื่อเรียกร้องความสนใจ ในขณะที่เดียวกันเป็นการสร้างภาพให้เกิดการยอมรับในหมู่บุคคลที่อาจสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับแนวทางของตน เพราะการกระทำในลักษณะนี้จะไม่จำเป็นต้องสังหารผู้บริสุทธิ์เป็นจำนวนมาก และเป็นการก่อกวนหรือสามารถแสดงศักยภาพของกลุ่มตนได้อีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนใคร่ตั้งข้อสังเกตว่าปัจจุบันมักมีข้ออ้างทางปฏิบัติการทางทหารหรือทางยุทธศาสตร์ของฝ่ายที่อ้างตนว่าเป็นฝ่ายถูกกระทำซึ่งมักเป็นประเทศ

มหาอำนาจหรือมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศมหาอำนาจ จึงมักอ้างความจำเป็นต้องเปิดยุทธการหรือปฏิบัติการสังหารผู้นำของฝ่ายที่ตนเชื่อว่าเป็น “ผู้ก่อการร้าย” ซึ่งถือเป็นการใช้แนวทางหรือนโยบายแบบตาต่อตาฟันต่อฟันไม่ต่างกัน และเป็นวิธีการดั้งเดิมที่ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ามักใช้พลังอำนาจนั้นในการตอบโต้เพื่อข่มขู่ยับยั้งสิ่งที่มองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ (The Enemy of The State) ทำให้ภาพหรือนิยามความหมายของคำว่า “การก่อการร้าย” อาจถูกทำให้ดูคลุมเครือ (Blurred) และกลายเป็นว่าฝ่ายใดมีอำนาจอิทธิพลทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองระหว่างประเทศจะมีความชอบธรรมในการดำเนินการได้แทบไร้ขีดจำกัด เพราะกฎหมายระหว่างประเทศก็ตีองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทในการต่อต้านการก่อการร้ายก็ดี ล้วนแล้วแต่ยังจำเป็นต้องพึ่งพาการอนุเคราะห์หรือการสนับสนุนทั้งในแง่ของทรัพยากร เทคโนโลยี รวมไปถึงการงบประมาณจากประเทศมหาอำนาจเหล่านั้น ทำให้การแสดงการคัดค้านหรือต่อต้านความรุนแรงมักเป็นเพียงการประณามหรือการออกแถลงการณ์อันแทบไม่มีผลใด ๆ ในการยับยั้งการตอบโต้ด้วยความรุนแรงต่าง ๆ ได้เลย

¹ Maximillian Robespierre หนึ่งในคณะผู้ก่อการปฏิวัติฝรั่งเศส และก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำฝ่ายหัวรุนแรงที่ต้องการให้การปฏิวัติคงความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยอมรับอย่างเข้มงวด จึงใช้มาตรการที่เด็ดขาด โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1793-ค.ศ.1794 ที่เขามีสถานะก่อนจะถูกประหารด้วย กิโยติน (Guillotine) เครื่องมือที่สังหารผู้เห็นต่างกับแนวคิดอุดมการณ์ของการปฏิวัติที่เชื่อกันว่าคร่าชีวิตผู้คนไปหลายพันคน ส่วนใหญ่เป็นคนชั้นล่างและคนชั้นกลางบางส่วนที่มีแนวคิดไม่ตรงกับแนวทางของคณะปฏิวัติหรืออาจด้วยเพียงข้อหาเล็กน้อย ดังเช่นมีเรื่องเล่าถึงการที่เด็กหนุ่มอายุเพียง 18 ปี ได้โค่นต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติไปหนึ่งต้นจึงถูกประหารด้วยกิโยติน ซึ่งในความเห็นของ Robespierre ผู้นำมาซึ่งช่วงเวลาแห่งความน่าสะพรึงกลัวนั้น เขามองว่า สิ่งที่กระทำการนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้องแล้ว แต่ในที่สุดตัวเขาได้ถูกจับกุมและตัดสินด้วยวิธีการที่เขาใช้กับคนอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

ความมั่นคงแห่งรัฐ (National Security)

การให้ความหมายหรือคำอธิบายเกี่ยวกับคำว่า “ความมั่นคงแห่งรัฐ” มีลักษณะเช่นเดียวกับการแสวงหา นิยามความหมายของคำหลายคำที่ยังเป็นที่ถกเถียง และ มีความเห็นแปลกแยกแตกต่างกัน เพราะหากพิจารณา “รัฐ” บนความหมายของการเป็น “รัฐชาติ (Nation State)” ที่ในทางรัฐศาสตร์ เห็นตรงกันว่าต้องประกอบด้วยอำนาจ อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน ประชากร และรัฐบาล (Storey, 2017, p.116-121) เมื่อเป็นดังนี้ เราจะเข้าใจ ได้ทันทีว่า ความมั่นคงแห่งรัฐ คงไม่ใช่เพียงแค่ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยทั่วไป แต่เป็นเรื่องของส่วนรวม เรื่องที่มีความสำคัญเป็นความมั่นคง ปลอดภัยของชาติ ที่หากไม่จัดความสำคัญให้ถูกต้อง รัฐบาลหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านความ มั่นคงจะต้องมีการละเลยมือ เพราะอาจมีสิ่งที่ถูกตีความ ได้ว่าเป็นความมั่นคงแห่งรัฐได้มากมาย จึงมีนักวิชาการ เช่น Holmes (2015, p.17-26) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่งรัฐไว้โดยจำแนกความมั่นคงแห่งรัฐออกเป็น สองแขนงสำคัญ ได้แก่ 1) ความมั่นคงแห่งรัฐทางด้านการ ทหารซึ่งหลักการคงเข้าใจได้ง่ายว่า เกี่ยวกับการเตรียม ความพร้อมทั้งทางยุทธวิธีและกำลังอำนาจทางการทหาร อารุธยุโธปกรณ์ที่ต้องปรับตามยุคสมัย เพื่อป้องกันอันตราย และตอบโต้ข้าศึกศัตรูจากภายนอกประเทศ 2) ในขณะ เดียวกันมีสิ่งที่เรียกว่า ความมั่นคงของรัฐที่มีใช้การทหาร โดยตรง เช่น เรื่องที่ส่งผลเป็นภัยคุกคามจากผู้ไม่หวังดี หรือศัตรูแห่งรัฐที่มุ่งร้ายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การรักษา ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ความมั่นคงปลอดภัย ของทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งความปลอดภัยทางด้านไซเบอร์ (Cybersecurity) ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ที่กำลังมีภัยคุกคาม

ในหลายแห่งทั่วโลก ทำให้เมื่อพิจารณาปฏิบัติการของ ผู้ก่อการร้ายหรือกลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ เชื่อได้ว่าเจตนาของ พวกเขาต้องการสร้างความหวาดกลัว และนำสะพรึงกลัว ให้เกิดขึ้นกับความมั่นคงแห่งรัฐทั้งสองส่วนที่ได้กล่าวถึง ข้างต้น เพื่อให้สามารถประกาศศักราชให้โลกหรือสาธารณะ ได้รับรู้และจดจำปฏิบัติการของพวกเขา

สถานการณ์โลกและบริบทของสังคมไทย

ในอดีตที่ผ่านมาแทบทุกครั้งที่มีการกล่าวถึงการ ใช้ ความรุนแรงต่อกัน ทั้งฝ่ายผู้ที่ยังอ้างว่าถูกกดขี่ จำเป็นต้อง ตอบโต้ด้วยวิธีการที่ถูกเรียกว่า “การก่อการร้าย” และ ผู้ที่ใช้อำนาจกดขี่ ซึ่งถูกมองว่าเป็นต้นเหตุของการนำมา ซึ่งปัญหาการก่อการร้าย เพราะใช้วิธีการตอบโต้อีกฝ่าย ด้วยวิธีการแทบไม่แตกต่างกัน ทั้งการล่อลวง การโจมตี เป้าหมายที่อ้างความชอบธรรมว่าเป็นการทำลายเป้าหมาย การก่อการร้าย โดยความคุ้นชินของข่าวสารที่มักได้รับฟัง หรือรับรู้จากสื่อแขนงต่าง ๆ ต่อเรื่องลักษณะที่วุ่น มักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในดินแดนตะวันออกกลาง (Middle East) ซึ่งคุกรุ่นมาจากปัญหาการแบ่งแยก ดินแดนระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ที่มีความร้ายแฉ มาเป็นระยะเวลานาน มีปฏิบัติการกระจัดกระจายไปยังพื้นที่ อื่น ๆ บ้าง แต่มักไม่รุนแรงสร้างความสูญเสียทางชีวิต และทรัพย์สินหรือเป็นที่กล่าวขวัญมากเท่ากับหลาย วิกฤตการณ์ในปาเลสไตน์และเลบานอน ซึ่งเหตุการณ์ อื่น ๆ ที่มีการอ้างถึงปัญหาความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ที่เคยปรากฏให้รู้เห็นกัน เช่น การจี้เครื่องบินของสลัดอากาศ (Hijacking) การจับตัวประกัน (Hostage Taking) ในสถานที่ต่าง ๆ กระทั่งวันหนึ่งที่โลกต้องอยู่ในสภาวะ ตะลึงงันกับเหตุการณ์ที่มีเครื่องบินพาณิชย์ของสายการบิน American Airlines (AA) ถูกจี้บังคับโดยผู้ก่อการร้าย

ให้ฝูงบินชนตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ (World Trade Center: WTC) หรือที่เรียกเป็นเชิงสัญลักษณ์ว่า ตึกแฝด (Twin Towers) ที่เคยตั้งตระหง่านกลางกรุงนิวยอร์กปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ชื่อดังของฮอลลีวูดและของประเทศต่าง ๆ ที่เดินทางไปถ่ายทำที่มหานครนิวยอร์ก เหตุการณ์ไม่คาดฝันในครั้งนั้น ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งพนักงาน คนบนอาคารและเจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ไปร่วมการผจญเพลิงราวสามพันคน กระทั่งบริเวณดังกล่าว ถูกเรียกว่า เป็น Ground Zero นำไปสู่ปฏิบัติการ “War on Terror” ที่สหรัฐอเมริกา โดยผู้นำขณะนั้น คือ ประธานาธิบดี จอร์จ บุช (George W. Bush) ตัดสินใจประกาศต่อหน้าประชาชนอเมริกันและสาธารณะ ณ ที่ประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ 19 กันยายน ค.ศ.2001 ถัดจากเหตุการณ์การก่อการร้ายครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ.2001 เพียงราวหนึ่งสัปดาห์ในการนำประเทศเข้าสู่สู่เป็นการทำสงครามกับขบวนการก่อการร้าย ทำให้ไม่เพียงชาวอเมริกัน แต่คนทั้งโลกดูเหมือนจะต้องร่วมชะตากรรมเดียวกันในการต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน เพราะนโยบายดังกล่าว ประกาศออกจะใช้ทุกวิถีทางไม่ให้ผู้ก่อการร้ายเล็ดลอดพ้นเงื้อมมือไปได้ สิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในคำแถลงต่อประชาชนอเมริกันและรัฐสภาอเมริกันสรุปได้ดังนี้ (eMediaMillWorks, 2001)

“เราจะไม่วันลืมนเพื่อนร่วมชะตากรรมที่ถูกพรากไปในครั้งนี้กว่า 80 ประเทศ ทั้งปากีสถาน อิสราเอล อินเดีย เอลซัลวาดอร์ อิหร่าน เม็กซิกัน ญี่ปุ่น และชาวอังกฤษ อีกหลายร้อยคน... วันที่ 11 กันยายน ที่ผ่านมา ผู้ก่อการร้าย (Enemies of Freedom) ได้ประกาศสงคราม (Act of War) บนผืนแผ่นดินของเรา ตลอดระยะเวลา 136 ปี เราไม่เคยมีสงครามในแผ่นดินของเรามาก่อน อาจเกิดขึ้นครั้งหนึ่งในปี ค.ศ.1941 แต่ครั้งนี้เป็นสงครามที่เกิดขึ้นในเวลาเช้าอันสุขสงบ

องค์กรที่อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์นี้ชื่อว่า Al Qaeda ฆาตกรพวกนี้ไม่ต้องการเงิน แต่ต้องการให้โลกเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนาที่สุดโต่ง โดยมีผู้นำความเชื่อของลัทธินี้ คือ Osama Bin Laden มีฐานปฏิบัติการเชื่อมโยงกับกลุ่มอิสลาม จิฮาด (Jihad) ในอียิปต์ และกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงในอุซเบกิสถาน และแพร่กระจายในประเทศอื่น ๆ อีกกว่า 60 ประเทศ มีการนำนักรบไปฝึกในฐานปฏิบัติการที่อัฟกานิสถาน ซึ่งยังอยู่ในความปกครองของกลุ่มตาลีบัน (Taliban)”

ถ้อยแถลงของ “บุช” ทำให้บทความนี้สามารถฉายภาพศัตรูหมายเลขหนึ่งของสหรัฐอเมริกาและบุคคลอันตรายที่ต้องการตัวมากที่สุดเวลานั้นได้อย่างชัดเจนว่า คือ Osama Bin Laden ผู้นำกลุ่ม Al Qaeda พร้อมทั้งประกาศให้โลกรู้ถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มดังกล่าวกับกลุ่มก่อการร้ายทั่วโลกดังปรากฏในคำปราศรัยข้างต้น อีกทั้งจะสังเกตได้ว่า เนื้อหาบางส่วนในถ้อยแถลงเป็นกุศโลบายที่แยบยลและเป็นการทำให้โลกเห็นว่า “ภัยอันตรายของการก่อการร้าย” เป็นการคุกคามไม่เพียงเฉพาะประเทศคู่กรณีอย่างสหรัฐอเมริกา แต่เป็นภัยคุกคามแห่งรัฐของประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้เฉกเช่นเดียวกัน

นั่นคือปฐมบทของสถานการณ์ภัยคุกคามการก่อการร้ายที่เริ่มต้นประกาศศกดาขึ้นในรุ่งอรุณของปีแรกแห่งสหัสวรรษ (คริสต์ศตวรรษที่ 21) และจะเป็นตัวนำเรื่องที่เสมือนจะวนเวียนกลับมาจุดกำเนิดของมันอีกครั้ง เมื่อกลุ่มตาลีบันได้กลับมายึดครองอัฟกานิสถานอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี ค.ศ.2021 ที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในส่วนของประเทศไทย นอกจากความอ่อนไหวของปัญหาในสามจังหวัดชายแดนใต้กับสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ที่ยังคงมีความเคลื่อนไหวของปฏิบัติการของผู้ก่อการร้าย หรือที่มักเรียกกันว่าเป็นกลุ่มโจรก่อการร้าย โจรแบ่งแยกดินแดน เกิดขึ้นอยู่เนือง ๆ แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมา ในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร และเมืองสำคัญอยู่ประปรายบางแห่งได้ปรากฏมีเหตุการณ์ที่กระทบความมั่นคง

แห่งรัฐหรือของประเทศที่เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งบางกรณีมีที่มาจากทั้งนโยบายการต่างประเทศที่อาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์² (สุเมธ ปานเพชร, 2559) แม้ทางฝ่ายความมั่นคงอาจมีความมั่นใจว่า สามารถชิงดวงหรือกระชับพื้นที่ของฝ่ายกลุ่มก่อการร้ายในประเทศได้ในวงจำกัดแล้ว แต่ความประมาทหรือความชะล่าใจเกินไปอาจนำไปสู่โศกนาฏกรรมเหมือนในหลายประเทศที่แม้จะมีการเตรียมการมีแผนรับมือภายหลังเหตุการณ์เดือนกันยายน ค.ศ.2001 แล้วก็ตาม ก็ยังคงเกิดกรณีสำคัญที่น่าจะกล่าวถึงเป็นกรณีศึกษา เช่น เหตุการณ์ระเบิดกรุงลอนดอน การขับรถพุ่งชนคนเดินถนนทั้งในลอนดอน ปารีส และเมืองนิชในฝรั่งเศส เป็นต้น สิ่งที่สร้างความหนักใจต่อการรับมือหรือต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก คือ การกระทำโดยบุคคลที่เติบโตปะปนอยู่กับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ผู้เขียนอาจเทียบได้กับคำพังเพยไทยว่า “พวกกินบนเรือนซี้รดหลังคา” แต่ในภาษาอังกฤษจะเรียกบุคคลเหล่านี้ว่าพวก Homegrown เป็นกลุ่มบุคคลที่หากทางการประมวลข่าว (Intelligence) ไม่สามารถติดตามหรือปะติดปะต่อเรื่องราวและแรงจูงใจที่อาจนำไปสู่การก่อการร้ายของคนเหล่านี้ได้ มักนำมาซึ่งเหตุผลใจและความสูญเสียที่เป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงแห่งรัฐได้อย่างคาดไม่ถึง ดังเช่นหลายเหตุการณ์ที่ได้กล่าวมา

ปัจจัยแรงจูงใจของการก่อการร้าย

ความพยายามในการแสวงหาคำตอบถึงปัจจัยหรือแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งตัดสินใจกระทำการ

ที่เป็นการมุ่งร้ายต่อผู้อื่นที่เรียกได้ว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรรมชนิดที่เราเรียกว่าเป็น “การก่อการร้าย” มีการบัญญัตินิยามความหมายไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย (ลักษณะ 1/1 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย, มาตรา 135/1-135-4) ซึ่งเป็นสิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายจะต้องพิจารณาและดำเนินการกับผู้กระทำความผิดไปตามสิ่งที่ระบุไว้ตามตัวบทกฎหมาย แต่สำหรับในทางวิชาการมีความพยายามแสวงหาคำอธิบายเกี่ยวกับการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะกระทำการที่โหดเหี้ยมทารุณต่อผู้ที่ไม่เคยมีความแค้นเคืองหรือขัดแย้งด้วยประการใดมาก่อน (Singh, 2019, p.29) ไม่ว่าการใช้ตนเองเสมือนอาวุธทำลายล้างเคลื่อนที่ อาทิ การระเบิดฆ่าตัวตาย (Suicide Bomber) (Ward, 2018, p.88-112) หรือกรรมวิธีอื่น ๆ ดังเช่น กรณีการสังหารตัวประกันอย่างโหดเหี้ยมแล้วมีการถ่ายภาพหรือวิดีโอออกเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ เพียงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ให้คำนิยามคำว่า “การก่อการร้าย” ที่ผู้เขียนเห็นว่า “เป็นการทำให้เกิดความหวาดกลัวและรู้สึกไม่ปลอดภัยอย่างยิ่งต่อสาธารณะ สังคมส่วนรวมและเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ” บรรดาผู้ก่อการร้ายจึงต้องใช้วิธีการดังกล่าว โดยที่นักศึกษาวิเคราะห์ต่อสภาพจิตใจ ความคิดความรู้สึกของคนเหล่านั้นว่าเป็นเช่นไรกันแน่ แม้จะมีนักวิชาการพยายามกล่าวแบบรวม ๆ ว่า มีปัจจัยสำคัญที่เป็นไปได้ เช่น เรื่องความเชื่อความศรัทธาในศาสนาแบบบิดเบือน การสร้างภาพให้ตนเองเป็นผู้นำหรือผู้กล้าหาญ ที่ทำในสิ่งที่คนอื่นไม่กล้าลงมือกระทำ หรือเหตุผลอื่น ๆ ก็ตาม ปรากฏดังกรอบแนวความคิดรวบยอดในตารางที่ 1

² เหตุการณ์ความรุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จ.ปัตตานี จ.ยะลา และ จ.นราธิวาส เริ่มขยายพื้นที่หรือลุกลามเข้าไปในพื้นที่ จ.สงขลา แล้ว ทว่าในความเป็นจริง เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จ.สงขลา โดยเฉพาะใน 4 อำเภอรอยต่อกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ อ.จะนะ อ.เทพา อ.สะบ้าย้อย และ อ.นาทวี เคยเกิดขึ้นมาตลอดตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นเหตุรุนแรงรายวันเมื่อปี พ.ศ.2547 เพียงแต่ไม่ได้มีความถี่ของเหตุร้ายเหมือนกับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้นเอง

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการก่อการร้าย

การก่อการร้ายโดย	วิธีการที่แต่ละกรณีใช้ปฏิบัติการ	ความคาดหวัง/วัตถุประสงค์
1. กลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ (Terrorist Groups)	- อาศัยการก่อวินาศกรรม การข่มขู่ สร้างสถานการณ์ ความรุนแรง การลอบ สังหารบุคคลสำคัญ (Assassination) การคิดค้นเพื่อใช้อาวุธทำลายล้างสูง (WMD)	ในทุกประเภทของการก่อการร้ายมุ่งเน้น ตามแนวคิดที่ได้นำเสนอในบทความนี้ว่า มุ่งหวังให้เกิดความน่าสะพรึงกลัวอย่างยิ่ง (Great Fear) ด้วยปฏิบัติการอันน่า สยดสยองโหดร้ายกระทั่ง อาจเรียกได้ว่า
2. องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Organized Crimes)	- องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จำนวนหนึ่งให้การสนับสนุน และใช้วิธีการเดียวกับการก่อการร้าย อาจเรียกได้ว่าเป็นการยกระดับของ องค์กรให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งการขับเคลื่อน จะต้องอาศัยทรัพยากรทั้งบุคคล และการเงินที่เข้มแข็งซึ่งมักมีที่มาจาก แหล่งธุรกิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นำมาปฏิบัติการข่มขู่ ทำลายฝ่าย ตรงข้าม หรือศัตรู	เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัว ให้เกิดขึ้นทุกแห่งหน (Reign of Terror) เพื่อบรรลุเป้าหมายให้มีผลกระทบ โดยตรง และโดยอ้อมต่อ “ความมั่นคง แห่งรัฐ (National or State Security)” ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ความเชื่อของกลุ่ม เช่น เรื่องทางศาสนา ลัทธิ ความต้องการ ทางการเมือง ผลประโยชน์ทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์
3. ปฏิบัติการก่อการร้าย โดยบุคคลเป็นเอกเทศ (Lone Wolf Terrorist)	- ผู้ก่อการร้ายในลักษณะนี้เป็นอันตราย มาก เพราะยากต่อการคาดคะเน หรือเตรียมการรับมือ ด้วยศักยภาพ และทรัพยากรที่อาจมีค่อนข้างจำกัด แต่ก็สามารถประมาทได้ เพราะกรณี การระเบิดศาลาว่าการรัฐโอกลาโฮมา ที่มีการอ้างถึงในบทความ ก่อให้เกิด ความเสียหายอย่างมาก ทั้งชีวิต และ ทรัพย์สิน กระทั่งได้รับการกล่าวขวัญ เป็นการก่อการร้ายที่รุนแรงในประวัติ- ศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ก่อนหน้า เหตุการณ์ 11 กันยายน ค.ศ.2001 ซึ่งเป็น การปฏิบัติการโดยอดีตทหารกับเพื่อน ที่สมคบคิดกันเพียงสองคนเท่านั้น	

แต่ในทางการศึกษาทางอาชญาวิทยา สำหรับผู้เขียนซึ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดอาชญาวิทยาสำนักความคิดดั้งเดิม (Classical criminology) (Carrabine, Cox, Lee, Plummer, and South, 2009, p.51-67) ยังคงให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผล (Rational Man) และเลือกหรือตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของตนเองในขณะนั้นไม่ว่าจะดีหรือไม่อย่างไร รวมทั้งเป็นไปตามความมุ่งหมายของตนเองอย่างอิสระ (Free Will) ทั้งนี้ ความรู้ทางอาชญาวิทยาในปัจจุบันได้จัดเรื่องของ “การก่อการร้าย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหาความรู้ทางด้านอาชญาวิทยา (Carrabine, Cox, Lee, Plummer, and South, 2009, p.430-437) ที่มีการมองว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมระดับโลก (Globalizing Crimes) เช่นเดียวกับการศึกษาว่าด้วยอาชญากรรมชนิดอื่น ๆ เช่น เรื่องของการค้ามนุษย์ การทรมานและด้อยค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเชลยสงคราม ที่มีการให้ความสำคัญแยกประเภทออกจากการศึกษาอาชญากรรม

โดยทั่วไปกระทั่งอาจเกี่ยวพันไปถึงสาขาความรู้ที่แยกย่อยแตกแขนงออกไป เช่น ในความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) ซึ่งปัจจุบันมีบทบาทในการคลี่คลายยุติปัญหาทางคดีต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ดังได้มีงานวิจัยของ Subramanyam (2018, p.301-307) ที่ทำการศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ก่อการร้ายในเหตุการณ์ที่เมืองมุมไบ (Mumbai) ปี ค.ศ.2006 ประเทศอินเดีย ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ไว้ได้อย่างเป็นประโยชน์และง่ายต่อการทำความเข้าใจ

สิ่งที่ Subramanyam ค้นพบแรงจูงใจของผู้ก่อการร้ายที่ถูกจับกุมได้ในเหตุการณ์วางระเบิดไฟที่เมืองมุมไบ (Mumbai) ในปี ค.ศ.2006 และประมวลออกมาเป็นตารางสรุปถึงแรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการก่อการร้ายนี้ Subramanyam อ้างว่าเป็นการค้นพบที่สอดคล้องกับปัจจัยแรงจูงใจที่ค้นพบโดยนักจิตวิทยาอื่น ๆ ที่มีการศึกษากลุ่มผู้ก่อการร้ายอื่น ๆ ที่ได้ข้อสรุปเป็นที่ยอมรับใกล้เคียงกัน ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงแรงจูงใจของผู้กระทำความผิดในคดีก่อการร้ายของ Subramanyam

ปัจจัยที่	ปัจจัยว่าด้วย
1	ความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคม (Perception of Social Injustice)
2	เรื่องของความเชื่อทางศาสนา (Religion)
3	ปัญหาว่าด้วยการแสวงหาอัตลักษณ์ตัวตนของแต่ละบุคคล (Identity)
4	การเกิดความรู้สึกร่วมกับพวกพ้อง (Belongingness)
5	การกดขี่กันทางการเมือง (Political Repression)
6	ความต้องการเป็นวีรบุรุษในหมู่พวกพ้อง (Heroism)
7	ความต้องการใช้ชีวิตในแบบฉบับของตัวเอง (Autonomy)

ที่มา: Subramanyam, 2018

แรงจูงใจของการกระทำการก่อการร้ายด้วยปัจจัยหลากหลายข้างต้นเป็นประโยชน์ในการที่รัฐจะสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้กับการออกมาตรการหรือวิธีการรับมือในรูปแบบการต่อต้านการก่อการร้าย (Counterterrorism) และเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า “ความมั่นคงแห่งรัฐ (National Security)” ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย ไม่ว่าจะมาจากกลุ่มก่อการร้ายที่มีความเข้มแข็งมั่นคง มีศักยภาพมากน้อยเพียงใด หรือเกิดขึ้นเพียงจากบุคคลที่ยึดมั่นหรือมีความเชื่อในบางสิ่งบางอย่างตามลำพัง (Lone Wolf Terrorist) เช่น กรณีของบุคคลที่ตัดสินใจต่อต้านรัฐหรือสังคมที่ตนเองเติบโตขึ้นมา (Homegrown Terrorist) (Singh, 2019) มีแนวโน้มความเป็นไปได้ที่พวกเขาจะมีส่วนสัมพันธ์กับปัจจัยหรือแรงจูงใจที่ยกตัวอย่างมานี้มากบ้างน้อยบ้าง

ผลการศึกษาวิจัยของ Subramanyam ที่กล่าวถึงข้างต้นได้ชี้ให้เห็นประการหนึ่งว่า สถานภาพหรือภูมิหลังทางสังคม (Socio-Economic Status: SES) ของบุคคลไม่มีผลต่อการตัดสินใจโดยตรงต่อพฤติกรรมการก่อการร้าย โดยในกรณีตัวอย่างการก่อการร้ายโดยบุคคลที่ทั้งได้รับการศึกษา การมีหน้าที่การงานเป็นหลักแหล่ง³ (Adesola and George, 2020, p.45) อบรมเลี้ยงดูเติบโตขึ้นในรัฐหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว หลายแห่งเรียกคนเหล่านี้ว่า Homegrown Terrorist หลายคนเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย บางคนมีอาชีพหน้าที่การงานเป็นหลักแหล่ง เช่น กรณีระเบิดในการวิ่งมาราธอน เมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา

กรณีการวางระเบิดอาคารที่ทำการรัฐโอกลาโฮมา ซึ่งครั้งแรกทางการเพ่งเล็งว่าเป็นการก่อวินาศกรรมของกลุ่มก่อการร้ายตะวันออกกลาง แต่พบความจริงว่าเกิดด้วยฝีมือของอดีตทหารบกสองนายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มขวาจัด (Manzi, Powers, and Zetherlund, 2002) หรือแม้แต่เหตุการณ์ก่อความไม่สงบที่อาจเรียกเป็นการก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย (อาดิชิน หนีเร่, 2560) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมมีส่วนเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายหรือการนำไปสู่การก่อความไม่สงบอย่างชัดเจน ซึ่งตรงกับผลการศึกษาวิจัยของ Subramanyam (2018) ที่ได้รวบรวมแรงจูงใจในการนำไปสู่การก่อการร้ายของบรรดาบุคคลที่ถูกจับกุมได้จากการก่อการร้ายในเหตุการณ์ที่เมืองมูมไบ ทำให้เป็นการเน้นย้ำให้เห็นได้ชัดเจนว่าอิทธิพลทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาและอุดมการณ์ของตัวบุคคลมีผลอย่างยิ่งต่อการกระทำการดังกล่าวมากกว่าความเชื่อว่าคุณค่าใดตัดสินใจประกอบอาชญากรรมเพราะความต้องการทางเศรษฐกิจหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ เช่น ในกรณีอาชญากรรมโดยทั่วไป ซึ่งรัฐเอง โดยเฉพาะฝ่ายนโยบายของรัฐ รวมทั้งกองกำลังผสมตำรวจ ทหาร พลเรือน และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากฝ่ายตั้งรับ (Defensive) มาเป็นฝ่ายรุก (Offensive) ได้เลย หากละเลยในการทำความเข้าใจและแสวงหาทางป้องกันปัญหาที่ขณะนี้นักอาชญาวิทยาจำนวนหนึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยทดลองและค้นพบความจริงเป็นที่ประจักษ์ดังกล่าว

³ ผลงานศึกษาวิจัย กล่าวว่า ไม่พบความสัมพันธ์เกี่ยวกับการว่างงานการไม่มีอาชีพการงานของเด็กเยาวชนกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ แต่ต้องการให้มีการศึกษาประเด็นนี้ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

บทเรียนประสบการณ์และแนวทางที่ประสบผลสำเร็จ ที่ควรพิจารณา (Best Practices)

ปัจจุบันโลกและนานาชาติมีความตื่นตัวที่เตรียมความพร้อมทั้งการศึกษาวิจัย การให้ความรู้ และการพัฒนาเทคโนโลยีวิธีการต่าง ๆ เพื่อรับมือกับ “การก่อการร้าย” ที่เริ่มเปลี่ยนรูปแบบออกไปจากเดิมมากมาย เช่น อาชญากรรมทางเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ (Cyber Crimes) การศึกษาค้นคว้าอาวุธทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD) ทำให้องค์กรต่าง ๆ พยายามรวมกลุ่ม แสวงหาความร่วมมือและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกัน ดังเช่นตัวอย่างขององค์การสหประชาชาติที่ได้ยกแนวความคิดในเชิงนโยบายการป้องกันอาชญากรรมว่าด้วยการก่อการร้ายมาในตอนต้น อีกทั้งองค์การบังคับใช้กฎหมายนานาชาติ เช่น ตำรวจสากล (INTERPOL) องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) แม้กระทั่งภาคีสมาชิกของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป (EU) ต่างให้ความสำคัญและดำเนินการเพื่อรับมือกับปัญหาภัยคุกคามที่มองว่า แม้จะมีสถานะของภัยพิบัติอื่น ๆ ทั้งตามธรรมชาติหรือการเกิดภาวะโรคระบาดครั้งใหญ่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่ปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อการร้ายไม่เคยหยุดนิ่ง เพียงแต่รอจังหวะเวลาและโอกาสที่เหมาะสมถึงกระนั้นในทรรศนะของผู้เขียนมองว่ามาตรการต่าง ๆ ที่บรรดานานาชาติให้ความร่วมมือและยึดถือปฏิบัติเป็นหลักการเดียวกัน (Protocol) เช่น มาตรการให้ความรู้และการฝึกซ้อมสถานการณ์ที่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปผนวกอย่างต่อเนื่อง (RAN Collection, 2019, p.13-16) ได้ช่วยแก้ไขปัญหาลดทอนปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตรวจตราสัมภาระ การตรวจสอบบุคคล การห้ามนำของต้องห้ามโดยสาร

ไปด้วย รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการตรวจสอบเอกลักษณ์บุคคลและหนังสือเดินทาง ทำให้พบว่าตัวเลขของการมีการจับเครื่องบินโดยสารที่ในช่วงเวลาราวสองสามทศวรรษที่ผ่านมาเกิดขึ้นค่อนข้างถี่ในหลายภูมิภาคทั่วโลก ได้ลดจำนวนลงอย่างเห็นได้ชัด เพราะเป็นหลักการทางอาชญาวิทยาประการหนึ่งที่ผู้สนับสนุนทฤษฎีหรือแนวคิดว่าด้วย Routine Activity Theory ของ Cohen and Felson ในปี ค.ศ.1979 (อ้างถึงใน Pratt et al., 2010, p.765-802) ได้นำมาใช้ในปฏิบัติการป้องกันปรามได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ดังคำกล่าวที่มักได้ยินในสำนวนภาษาอังกฤษว่า “*Opportunity makes the thief.*” หรือหากแปลเพื่อความเข้าใจอย่างง่าย คือ จังหวะเวลาโอกาสเป็นสิ่งส่งเสริมให้เกิดผู้ร้าย อันเป็นปัญหาเช่นเดียวกับการก่อการร้าย หากยึดตามทฤษฎี Routine Activity การต่อต้านการก่อการร้ายจะต้องหาทางแก้ปัญหาในห้าด้านตามแนวทางของทฤษฎี ได้แก่

1. การระมัดระวังมิให้เปิดช่องโอกาสให้ผู้ก่อการร้ายมีโอกาสดำเนินการถึงสิ่งที่ล่อแหลมหรือเสี่ยงต่อการถูกโจมตี (Proximity to Motivated Offenders)
2. การระมัดระวังมิให้เปิดช่องโอกาสให้ผู้ก่อการร้ายได้เห็นช่องโอกาสที่จะกระทำการก่อการร้ายได้ (Exposure to Motivated Offenders)
3. ระมัดระวังต่อความล่อแหลมหรือความเป็นไปได้ของเป้าหมายที่จะถูกโจมตี (Attractiveness of Targets)
4. เสริมความเข้มแข็งของการดูแลรักษาความปลอดภัยของฝ่ายความมั่นคง (Guardianship)
5. การสำรวจตรวจตราเกี่ยวกับข้อจำกัดและจัดการแก้ไขปรับปรุง (Overview of limitations of the Measurements)

หากสามารถกระทำได้ตามขั้นตอนกระบวนการนี้ จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเผชิญเหตุหรือป้องกันปัญหาอาชญากรรมว่าด้วย “การก่อการร้าย” นี้ได้ทางหนึ่ง ซึ่งมีการตีตัวอย่างของการบัญญัติกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายของประเทศฟิลิปปินส์ (The Anti-Terrorism Act of 2020) ที่เป็นทวิภาคีวิจารณ์อย่างกว้างขวาง เนื่องด้วยสาระสำคัญของกฎหมายนอกเหนือไปจากการใช้มาตรการรุนแรงในการตอบโต้ (Eye for Eye) แล้ว ในกฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย (The Anti-Terrorism Act of 2020) ในมาตรา 29 กำหนดให้สามารถกักขังผู้ต้องสงสัยได้โดยไม่ต้องมีหมายบังคับจากศาล แต่ต้องให้มีการแจ้งการจับกุมดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมไปถึงข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือละเมิดสิทธิของผู้ต้องสงสัยอีกหลายประการ ที่แม้บางมาตราถูกศาลสูงสุดตัดสินว่าเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่ถือได้ว่าเป็นวิธีการ “ตัดไฟ แต่ต้นลม” หรือหากจะมองตามทฤษฎีข้างต้นย่อมถือได้ว่าเป็นการปิดช่องโอกาสและลดความเสี่ยงในการเผชิญกับสิ่งที่คาดไม่ถึงของวิธีการในการก่อการร้ายได้ระดับหนึ่ง เพียงจะต้องปรับปรุงสาระสำคัญของกฎหมายและปรับวิธีการมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมทางการเมืองและสังคมของแต่ละประเทศ (AFP, 2021; Official Gazette of the Philippines, 2020)

บทสรุป

ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายต่อความมั่นคงแห่งรัฐ เป็นสิ่งที่จัดได้ว่า เป็นความท้าทายของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศที่ต้องทำ

การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งในเชิงวิชาการ และในแง่ของการวางแผนการรับมือกับภัยคุกคามที่คาดไม่ถึงเหล่านี้ไว้เป็นการล่วงหน้า มีการเตรียมความพร้อมและปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างทันทั่วทั้งการประยุกต์วิธีการแนวทางปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดีในที่ต่าง ๆ เข้ากับบริบทวัฒนธรรมความเชื่อของสังคมไทยได้ จะเป็นสิ่งที่ก่อเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ โดยข้อเสนอแนะสำคัญที่ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้ายควรนำไปพิจารณาเพิ่มมีดังนี้

ประการแรก การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เรียกว่า การฝึกซ้อมในยามปกติ (Drill) ผู้เขียนได้รับประสบการณ์ในการศึกษาดูงานร่วมกับนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ในปี พ.ศ.2556 พบว่า ประเทศสิงคโปร์ถือเอาประชากรทุกคนเป็นกำลังสำรองที่ในยามปกติทุกคนทำหน้าที่ของตนไปตามวิชาชีพแต่ในยามมีภัยพิบัติหรือสถานการณ์ เช่น การก่อการร้ายหรือภัยสงครามทุกคนจะมีความพร้อมในการร่วมปฏิบัติการเพราะทางรัฐบาลได้จัดให้มีการฝึกซ้อมประชาชน ทั้งการเรียนฝึกฝนหรือซ้อมปฏิบัติการเผชิญเหตุอยู่เป็นระยะ ๆ แต่สำหรับประเทศไทยเองอาจต้องทบทวนและพิจารณาการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการซ้อมปฏิบัติการลักษณะนี้ เพื่อให้เกิดการตื่นตัวและพร้อมรับสถานการณ์ให้กับประชาชนอย่างน้อยที่สุดในแต่ละชุมชนหรืออาคารสถานที่ของทางราชการและภาคเอกชนควรมีคู่มือปฏิบัติการและตารางปฏิบัติการเช่นว่านี้อยู่เป็นระยะ ๆ เช่นเดียวกับการซ้อมดับเพลิง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและจิตสำนึกต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

ประการที่สอง วิทยาการความรู้ใหม่เป็นสิ่งจำเป็นและองค์การที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้ายไม่ว่าจะเป็นในเชิงนโยบายหรือภาคปฏิบัติการควรมีโอกาสได้รับการพัฒนาองค์ความรู้อย่างเท่าทันหรือก้าวหน้าไปกว่ากลุ่มก่อการร้ายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งวิธีการหนึ่งนอกจากการร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งตัวบุคคลและการฝึกอบรมกับมิตรประเทศและกลุ่มภาคีเครือข่ายแล้ว การมองปัญหานี้เป็น “วาระแห่งชาติ” ที่นอกจากรัฐบาลต้องให้การสนับสนุนปัจจัยทางการงบประมาณแล้ว ความมั่นคงแห่งรัฐเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทุกฝ่ายในประเทศ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่องที่จะช่วยระดมทรัพยากรทุกภาคส่วนมาร่วมมือในการ

พัฒนาแนวทางวิธีการ เครื่องมือ อุปกรณ์ และความรู้ใหม่ที่ใช้ประโยชน์ได้จริงเป็นสิ่งไม่ควรมองข้าม และจะต้องดำเนินการให้เป็นไปได้จริง

ผู้เขียนมั่นใจว่าในขณะนี้สิ่งที่ผู้เขียนได้นำเสนอไปทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องต่างรับรู้และเข้าใจปัญหาได้ดีจากทั้งปัญหาภายในประเทศและวิกฤตการณ์ที่ปรากฏอยู่ทั่วโลก การตัดสินใจดำเนินการอย่างไร่อมเป็นสิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายหรือรัฐบาลที่เป็นผู้กำกับดูแลความมั่นคงแห่งรัฐโดยตรงตั้งหน้าที่ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะต้องจัดลำดับความสำคัญเพื่อเร่งรัดให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

“ลักษณะ 1/1 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย”. *ประมวลกฎหมายอาญา*. มาตรา 135/1-135-4.

สุเมธ ปานเพชร. (2559, 14 เมษายน). ประมวลเหตุรุนแรง 4 อำเภอสงขลา สะท้อนไฟได้ไหมหนักไม่ได้เพิ่งคุกคาม.

สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นจาก isranews.org/Content-page/67/46252-four-46252.html

อาดิซีน หนีเร. (2560). *ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่* (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.

Adesola, A. and George, J. (2020). Is Youth Unemployment Related to Domestic Terrorism?. *Perspectives on terrorism*, 14(15). 45.

AFP. (2021, 9 December). Philippines Anti-Terrorism Law ‘Threatens Human Rights’ Despite ‘Killer Caveat’ Strike Down. *Bangkokpost*.

Carrabine, E, Cox, F., Lee, M., Plummer, K., and South, N. (2019). *Criminology: A Sociological Introduction* (2nd edn.) London: Routledge.

eMediaMillWorks. (2001, September 20). President Bush Addressed the Nation. *Washington Post*.

Holmes, K.R. (2015). *What is National Security*. Washington D.C.: The Heritage Foundation.

- Manzi, C., Powers, M. J., and Zetterlund, K. (2002). *Critical Information Flow in The Alfred P. Murray Building Bombing: A Case Study*. Washington, D.C: Chemical and Biological Arms Control Institute.
- Official Gazette of the Philipphines. (2020). *The Anti-Terrorism Act of 2020, Republic Act No 11479*.
- Pratt, T.C., Cullen, F. T., Sellers, C. S., Winfree, T. Jr., Madensen, T. D., Daigle, L. E., ... Gau, J. M. (2010). The Empirical Status of Social Learning Theory: A Meta Analysis. *Justice Quaterly*, 27(6), 765-802.
- RAN Collection. (2019). *Prevention to radicallisation and violent extremism: Approaches and Practices*. Brussels: The European Commission.
- Read, J. (2018) Rousseau Robespierre and the French Revolution. *Athene Noctua: Undergridue Philosophy Journal*, 5, 1-5.
- Singh, R. (2019). *Suicide Terrorism*. Oxford: Oxford University Press.
- Storey, D. (2017). States, Territory and Sovereignty. *Geography*, 3(102), 116-121.
- Subramanyam, M. (2018). Motivation Leading to Radicalisation in Terrorists. *Forensic Research & Criminology International Journal*, 301-307.
- United Nations (2018). *Introduction to International Terrorism*. Austria: United Nations.
- Ward, V. (2018). What do we know about Suicide Bomber?. *Politics and the Life Sciences*, 37(1), 88-112.